

Dziedziczenie na podstawie ustawy

Dziedziczenie ustawowe ma miejsce w sytuacji, kiedy spadkodawca nie pozostawił testamentu lub testament jest nieważny albo też, gdy osoby powołane do dziedziczenia nie chcą lub nie mogą być spadkobiercami. Z dziedziczeniem ustawowym co do części spadku mamy natomiast do czynienia wtedy, gdy spadkodawca nie powołał do tej części spadkobiercy albo gdy którakolwiek z kilku osób, które powołał do całości spadku nie chce lub nie może być spadkobiercą.

Przepisy Kodeksu Cywilnego określają krąg spadkobierców ustawowych, kolejność powołania ich do dziedziczenia oraz wielkość udziałów w spadku poszczególnych spadkobierców.

Spadkobiercy ustawowi zostali podzieleni na grupy dochodzące kolejno do dziedziczenia ustawowego. Spadkobiercy należący do grupy dalszej dochodzą do dziedziczenia dopiero wówczas, gdy nie ma spadkobierców należących do grupy bliższej.

W pierwszej kolejności powołani do dziedziczenia są małżonek spadkodawcy oraz jego dzieci. Dziedziczą oni w częściach równych, przy czym część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż $\frac{1}{4}$ całości spadku. Jeżeli zstępny spadkodawcy nie dożył otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych. Zasada ta ma zastosowanie odpowiednio do dalszych zstępnych.

W braku zstępnych spadkodawcy powołani do spadku z ustawy zostają jego małżonek i rodzice. Udział spadkowy małżonka w takiej sytuacji wynosi połowę całości spadku, a udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczy w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy, wynosi jedną czwartą całości spadku. W sytuacji, gdy spadkodawca nie posiadał zstępnych i małżonka, cały spadek przypada jego rodzicom w równych częściach.

W przypadku, gdy jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych. Z kolei, gdy którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego zstępnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału

między dalszych zstępnych spadkodawcy. Jeżeli natomiast jedno z rodziców nie dożyło otwarcia spadku i brak jest rodzeństwa spadkodawcy lub ich zstępnych, udział spadkowy rodzica dziedziczącego w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy wynosi połowę spadku.

Wskazać należy, że udział spadkowy małżonka, który dziedziczy w zbiegu z rodzicami, rodzeństwem i zstępnymi rodzeństwa spadkodawcy, wynosi połowę spadku. Natomiast w braku zstępnych spadkodawcy, jego rodziców, rodzeństwa i ich zstępnych, cały spadek przypada małżonkowi spadkodawcy.

W przypadku braku zstępnych, małżonka, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy cały spadek przypada dziadkom spadkodawcy, którzy dziedziczą w równych częściach. Jeśli natomiast któreś z dziadków spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział mu przypadający, przypada jego zstępnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału spadku między zstępnymi spadkodawcy. W sytuacji, gdy którykolwiek z dziadków nie dożyje otwarcia spadku i nie pozostawi po sobie zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada pozostałym dziadkom w częściach równych.

W razie braku małżonka spadkodawcy i krewnych, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada w częściach równych tym dzieciom małżonka spadkodawcy, których żadne z rodziców nie dożyło chwili otwarcia spadku.

W sytuacji, gdy brak jest małżonka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonka spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiercy ustawowemu. Jeżeli ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Rzeczypospolitej Polskiej nie da się ustalić albo ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa jako spadkobiercy ustawowemu. Gmina i Skarb Państwa nie mogą odrzucić spadku, który przypadł im z mocy ustawy.

Na koniec wskazać również należy, że przepisów o powołaniu do dziedziczenia z ustawy nie stosuje się do małżonka spadkodawcy pozostającego w separacji.